

В.А. Усачов

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського, Україна

ЗВЕРНЕННЯ ДО ТЕМАТИКИ МІФУ У СВІТОВІЙ КУЛЬТУРІ НА РУБЕЖІ ХІХ – ХХ століть

У статті розглядається роль міфу в розвитку світової культури і становленні суспільства, аналізуються етапи осмислення міфологічного матеріалу видатними філософами, ученими і письменниками античності і сучасності, указується на зростання інтересу до проблеми міфу в літературі, науці і мистецтві ХІХ – ХХ століть.

Категорія міфу сьогодні надзвичайно затребувана в гуманітарних і суспільних науках. У зв'язку з цим виникає численний понятійний ряд міфів, який включає в себе багато аспектів міфу, що вимагає осмислення і узагальнення, вивчення даного поняття. До важливих питань, що розробляються в науці, можна віднести дослідження світоглядної і пізнавальної специфіки міфу, міфологічних констант, що виявляються в усвідомленні людиною природи, суспільства, самого себе в наочно-практичній діяльності; дослідження фундаментальних основ і принципів буття міфу.

Метою даної статті є розгляд та вивчення категорії міфу, яка пов'язана з конкретними соціокультурними, в першу чергу етнонаціональними, процесами сучасності, різноманітними формами світогляду, яка є феноменом свідомості і духовної культури народів, виявляє сутнісні характеристики становлення і розвитку міфотворчості, його місця і ролі в культурному розвитку суспільства.

Осмислення міфологічного матеріалу і робота з ним має багату і цікаву історію. Ще в добу Античності робилися спроби тлумачення міфів Аристотелем і Платоном, висувалася проблема відношення раціонального знання до міфологічного оповідання. Аристотель говорив про міф як про фабулу. Платон протиставив народній міфології філософсько-символічну інтерпретацію міфів, про що писав у своїх роботах А.Ф. Лосєв [1, с. 561]. Пізніше в міфах бачили образи історичних діячів, що залишили помітний слід у житті суспільства і були зведені в божество, або передачу дійсних фактів, необхідних для підтримки влади правлячої верхівки, старійшин і жерців. Теологи християнства дискредитували античну міфологію, відкидаючи античних богів і займаючи відносно міфології край негативну позицію, ототожнюючи міфи з марновірством і обманом. Вивченням міфів в інші періоди займалися Бекон, Лафіто, Віко, Мелетинський, Лосєв, Кассирер, Фрейденберг, Мюллер, Афанасьєв, Гегель, Шеллінг і багато інших.

А.Ф. Лосєв бачить у міфі збіг загальної ідеї і плотського образу, а також, за висловом Е.М. Мелетинського, стихію чудовості. Він вважає, що художня фантазія, на відміну від міфу, лише метафорична, а релігія вимагає віри в надчуттєвий світ і життя згідно з цією вірою. На матеріалі античної міфології А.Ф. Лосєв запропонував схему історичного розвитку міфів. Він вважає важливим рубежем в еволюції міфології перехід від мисливського до збиральського господарства, від кам'яного століття до століття металів, від матриархату до патріархату.

Віко, автор «Нової науки», був переконаний, що стародавній міф був «наслідуванням природи» крізь призму первісного міфологічного мислення. Він висловлював думку, що з урахуванням своєрідності міфологічного віддзеркалення дійсності можна було використовувати міф як історичне джерело для того, щоб зрозуміти, як певним історичним особам приписувалися за законами міфу родові якості і діяння, як формувалася на реальній основі міфічна географія і космографія.

Шеллінг, кажучи про міфологію, мав за приклад античну міфологію як «високий прототип світу», даючи в той же самий час порівняльну характеристику і давньосхідній, і християнській міфології [2]. У східній міфології акцентування на ідеї та ідеалі доводиться до свого логічного завершення, на думку Шеллінга, в християнській міфології. Матеріалом для цієї міфології він вважає не природу, а історію, чудове в історії, як сферу провидіння і моральних цінностей. Символом світу ідей в християнській міфології у Шеллінга виступає людина і його дії, замість обожнювання людини відбувається олюднення божества і замість пантеїзму ставиться ієрархія божественного. На початку XIX століття Шеллінг розробив перший варіант філософії міфу в роботі «Філософія міфології і одкровення», де він розвиває філософію міфології не в рамках чистої естетики, а у сфері теософії. Міф трактується їм як субстанціональна єдність формальної, матеріальної, рушійної і кінцевої причин, підкреслюється його символічна природа і всьляко виділяється його значення з погляду людської свідомості.

Представники різних наукових шкіл акцентували увагу на різних сторонах міфу: Кассирер говорив про символічність міфу, Лосєв указував на збіг у міфі загальної ідеї і плотського образу, Афанасьєв називав міф якнайдавнішою поезією, а Мелетинський указував, що «у фантастичних образах міфології широко відбиті реальні риси навколишнього світу» [3, с. 64].

У другій половині XIX століття один одному протистояли дві школи вивчення міфу. Перша спиралася на успіхи наукового порівняльно-історичного індоєвропейського мовознавства і орієнтувалася на реконструкції староіндоєвропейської міфології за допомогою етимологічних порівнянь в рамках індоєвропейських мов. Представниками даної школи були А. де Губернатіс, А.Н. Афанасьєв, М. Мюллер, А. Кун, В. Шварц. Лідер школи Макс Мюллер [4] створив лінгвістичну концепцію виникнення міфів: первісна людина позначала відвернуті поняття через конкретні ознаки за допомогою метафоричних епітетів, а коли первинний сенс їх був забутий, то через це семантичне зрушення і виникав міф. Боги представлялися Мюллеру як солярні символи, тоді як Шварц і Кун бачили в них образне узагальнення метеорологічних явищ природи. Боги виявлялися природними символами. Потім висувалися астральні і місячні міфи, указувалася роль тваринних символів у формуванні міфів. Мюллер вважав, що людина персоніфікує явища навколишньої природи і обожнює сонце, гори, небо, грозу і грім, різні природні явища. Боги, за Мюллером, це прикметники, які стають «іменами», а міфологію можна назвати «хворобою мови» [5, с. 69]. Дане уявлення пізніше було відроджене Е. Кассирером. На Заході цю школу називають натуралістичною. У фольклоризмі дану школу прийнято називати міфологічною, оскільки представники школи зводять казкові й епічні сюжети до міфологічних. Пізніше виявилася помилковість теорії «хвороби мови», що пояснювала генезис міфу помилками і мимовільним обманом, відкрилася однобічність зведення міфів до небесних природних явищ.

У позитивістській науці XIX – початку XX століть міфи привертали увагу не тільки етнографів, але і письменників, філософів, критиків, соціологів. Почався своєрідний процес реміфологізації. Інтерес відносно міфів виявили Ніцше і Вагнер. Ніцше протиставляє міф історії. Становлення світу за Ніцше – це вічне повернення одного і того ж. А звернення до міфічного є необхідним засобом оновлення і відродження культури і людини. Ніцше був найбільшим представником так званої «філософії життя», яка різко протиставляла себе раціоналістичному духу більшості філософських напрямів XIX століття. Одним з представників «філософії життя» був мислитель Бергсон, який вважав, що головна мета міфотворчої уяви полягає у протистоянні прагненню інтелекту розірвати суспільну зв'язність на користь особистої ініціативи і свободи. Міфологія і релігія, згідно з Бергсоном [6, с. 138], є оборонною реакцією природи проти розкладаючої сили інтелекту, проти інтелектуального уявлення про неминучість смерті. За Бергсоном, міфи мають позитивну біологічну функцію в підтримці життя і попередженні ексцесів інтелекту, загрозливих суспільству й індивідові.

На початку ХХ століття процес відродження інтересу до міфу і міфотворчості стає найбільш сильним, захоплюючи різні сторони європейської культури. Основним в даному процесі було визнання міфу вічно живим початком, що виконує практичну функцію в суспільстві. У міфі виділявся зв'язок з ритуалом і концепцією вічного повторення, наголошувалося на зближенні міфу з ідеологією і психологією, з мистецтвом. Позитивне ставлення до міфу можна відмітити у неокантианця Кассирера, в Урбана, Нібура і Бердяєва. Також позитивну оцінку міфу дають психоаналітики.

Більш-менш свідомим зверненням до міфологізму, зазвичай у поєднанні з психоаналізом, відмічені твори таких відмінних один від одного письменників-модерністів, як Лоуренс, Йітс, Еліот, Т. Ман, Кафка та ін. Міфотворчість у літературі ХХ століття пов'язана перш за все з ідеями повторюваності, циклічності й історичної замкнутості людського світу, заміщення героїв, а також взаємозамінюваності і єдності різних міфологічних систем. Ці особливості не збігаються, звичайно, буквально з властивостями первісних міфів. У Кафки, наприклад, яскраво виявляється така межа, як міфологізація життєвої прози і сучасного правопорядку, – межа також характерна і для міфотворчості ХХ століття. Різні форми міфотворчості можна виявити і у ряду інших письменників, наприклад, у Фолкнера, Кларка, Маркеса і Шойінки та ряду латиноамериканських авторів.

Міф, використаний письменником у творі, набуває нових рис і значень. Авторське мислення накладається на мислення міфопоетичне, народжуючи по суті новий міф, дещо відмінний від свого прототипу. Саме у відмінності між первинним і авторським міфом криється закладений автором сенс, підтекст, ради виразу якого автор скористався формою міфу. Щоб з'ясувати глибинний сенс і значення, закладене авторським мисленням і його підсвідомістю, необхідно знати, як може відбиватися у творі міфологічний елемент.

У статті «Міфи» в Літературному енциклопедичному словнику [7] названо 6 типів художнього міфологізму:

«1. Створення своєї оригінальної системи міфологем.

2. Відтворення глибинних міфо-синкретичних структур мислення, які повинні виявити до- або надлогічну основу буття.

3. Реконструкція стародавніх міфологічних сюжетів, інтерпретованих з часткою вільного осучаснення.

4. Введення окремих міфологічних мотивів і персонажів у тканину реалістичного оповідання, збагачення конкретно-історичних образів універсальними сенсами і аналогіями.

5. Відтворення таких етнічних пластів національного буття і свідомості, де ще живі елементи міфологічного світобачення.

6. Притчеобразність, лірико-філософська медитація, орієнтована на архетипічні константи людського і природного буття: будинок, хліб, дорога, вода, вогнище, гора, дитинство, старість, любов, хвороба, смерть і т. п.»

У книзі «Поетика міфу» Е.М. Мелетинський [3, с. 58] говорить про два типи відношення літератури ХІХ – ХХ століть до міфології:

1. Свідома відмова від традиційного сюжету і «топіку» ради остаточного переходу від середньовічного «символізму» до «наслідування природі», до віддзеркалення дійсності в адекватних життєвих формах.

2. Спроби свідомого абсолютно неформального, нетрадиційного використання міфу (не форми, а його духу), що деколи набувають характеру самостійної поетичної міфотворчості.

Для літератури ХХ століття характерна орієнтація на архаїчну, класичну і побутову міфологію, на відтворення міфологічного сприйняття часу і простору та використання прийому міфологічного бріколажа, що реалізується як колаж цитат і ремінісценцій з інших творів. Літературу даного періоду характеризує додання героїчним міфологічним сюжетам гротескового і трагіфарсового характеру шляхом пародійного обігрування, су-

сідство міфологічного і натуралістично-побутового пласта зображення і звернення до внутрішнього світу героя, який або перебуває в стані відокремлення і самоти відносно навколишнього світу, або відкидає цивілізацію і загально визнані поняття моралі.

Міфологізування в літературі XX століття поступово розповсюджується на царину літературознавства і виявляється у створенні популярної школи ритуально-міфологічної критики. Ця школа описує в термінах міфу і ритуалу не тільки творчість письменників даного століття, які свідомо міфологізують, але і багато інших. Наприклад, Блейка і Мільтона, які розробляли біблейську тему. Представниками даної школи були Річард Чейз, Фергюссон, Нортроп Фрай, Мод Бодкін, Вейзінгер, Філіпп Уїлрайт і ін. У всіх цих авторів не тільки знаходяться міфологічні мотиви, символи і метафори, свідомі і несвідомі, але також відтворення окремих ритуальних схем, особливо обрядів ініціації, нібито еквівалентних психологічному архетипу смерті і нового народження. Теоретичні положення цієї школи розроблені в таких книгах, як «Архетипічні образи в поезії» Мод Бодкіна, «Пошук міфу» Річарда Чейза і в «Анатомії критики» Нортропа Фрая. Мод Бодкін [8] цікавиться перш за все емоційно-психологічними моделями і інваріантами літературних жанрів і зразків. Чейз ототожнює міф і літературу, вважаючи, що міф є таким же естетичним феноменом, як і література. За Фраєм, до міфів і архетипів сходять літературні зразки і жанри, а ритуал сам є коренем оповідання.

Стирання граней між міфом і літературою привело до розширення поняття міфу, що не могло не викликати, крім інтересу, настороженість і навіть опір. Так, Генрі А. Меррей, який підтримував міфологічну школу, вважає, що за своєю функцією міф і література можуть максимально зближуватися, хоча зміст, даний в літературі, дещо інший. Література, на відміну від міфу, зображає буденне життя. Термінологія міфу хоч і розширилася, але стала суперечливою. Міф виявився не стільки аналітичним, скільки полемічним терміном. Їм позначають віру, представлення цінностей у фантастичній формі, умовність, сакральні вирази звичаїв. За допомогою міфу протиставляються різні твердження, традиції і звичаї, конкретне і абстрактне, порядок і хаос [9].

Зростання інтересу до міфу в XX столітті пов'язується з деякими корінними тенденціями модерністської культури. Американський критик Рав бачить в ідеалізації міфу вираз страху перед історією, і оскільки повернення до міфологічної свідомості, на його думку, неможливе, то відкривається шлях до маніпулювання ідеями міфу. До міфу можна зустріти позитивне і негативне ставлення. Позитивну оцінку міфів можна знайти у філософів Бергсона і Кассинера, що можна пов'язати з симпатіями до містицизму, тягою до стійких релігійних форм, з консервативними устремліннями, відходом від гострих проблем суспільства в глибини підсвідомості. Міфологізм XX століття, крім ідеологічної атмосфери, був тісно пов'язаний з інтерпретацією міфу в самій науці. Зближення міфів з політичними доктринами сходять до відкриття етнологією того часу ролі міфів в підтримці певного соціального порядку в архаїчних суспільствах, де він тісно пов'язаний з магією і обрядом, певним засобом підтримки природного і соціального контролю. Даний аспект міфу був відкритий Б. Малиновським – основоположником функціональної школи в етнології. В основі тези Малиновського, виведеної в його книзі «Міф у первісній психології» [10], лежать його спостереження над аборигенами Тробріанових островів, де він показує, що міф в архаїчних суспільствах має не теоретичне значення, а виконує чисто практичні функції, підтримуючи традиції і безперервність племінної культури за рахунок звернення до надприродної реальності доісторичних подій. Міф у такому суспільстві укріплює мораль, пропонує певні правила поведінки членів співтовариства і санкціонує обряди. Малиновський указує, що міф – це не просто розказана історія або оповідання, що має те або інше значення; міф уявляється аборигенами як свого роду священне оповідання, як дійсність, що впливає на долю навколишніх людей і світу.

Погляди Малиновського були підтримані М. Еліаде [11], який показав, що в міфології не тільки реальність, але і цінність людського існування визначаються її співвіднесеністю

із сакральним міфологічним часом. Еліаде модернізував міфологічну свідомість, приписавши йому не тільки знецінення історичного часу, але і боротьбу з профанним часом, з історією, з тимчасовою безповоротністю. На його думку, у цьому нібито і полягає головний сенс періодичного очищення і нового творіння в ритуалах. Нові підходи до міфу одержують закінчений вираз у теорії прелогізму первісних, «колективних представлень» Льові-Брюля, у логічному «символізмі» Кассирера і психічному «символізмі» Юнга.

Ідеї Л. Льові-Брюля [12], [13] про специфіку первісного мислення відіграли велику роль в розвитку теорії міфу. Його теорія якоюсь мірою підірвала погляди на міф як на наївне раціональне пізнання, передування науці, як на засіб задоволення допитливості первісної людини. На думку Льові-Брюля, сучасний європеєць, віруючий і навіть марновірний, диференціює природне і надприродне, тоді як абориген у своїх уявленнях сприймає світ єдиним. Льові-Брюль виявляє такі особливості міфологічного мислення, як визнання неоднорідності простору і перенесення тих же уявлень з просторового аспекту в часовий; велика кількість образів-понять, що мають яскраве візуальне, моторне забарвлення. Льові-Брюль вважає, що містичні елементи є «найціннішими» в міфах. У них дається причетність до культурного героя або міфічних предків людини-звіра, яка вже не відчувається безпосередньо. Льові-Брюль просить не довіряти тим концепціям, в яких міф оголошується засобом пояснення навколишнього світу, і услід за Б. Малиновським бачить у міфі спосіб підтримки солідарності з соціальною групою. Льові-Брюль показав, як функціонує міфологічне мислення, як воно узагальнює, представив дифузність і нерозчленованість первісного мислення як «нелогічну» логіку, повністю закриту для особистого і соціального досвіду, для логічних розумових операцій.

Услід за Льові-Брюлем значний внесок у вивчення міфології зробив німецький філософ Е. Кассир. Кассирер. Він розробив свою систему філософії світу [14]. Його принцип – розгляд духовної діяльності людини і міфотворчості як якнайдавніший вигляд цієї діяльності – символічний. Згідно з Кассирером, міфологія, разом з мовою і мистецтвом є автономною символічною формою культури, відміченою особливою модальністю, особливим способом символічних об'єктивувань плотських даних і емоцій. Міфологія у нього предстає як замкнута система, об'єднана і характером функціонування, і способом моделювання навколишнього світу. Кассирер оцінив інтуїтивний емоційний початок у міфі і проаналізував його як форму творчого впорядкування і навіть пізнання реальності. Специфіку міфологічного мислення Кассирер бачить в нерозрізненні реального й ідеального, речі й образу, тіла і властивості, через що схожість або суміжність перетворюються в причинну послідовність, а причинно-наслідковий процес має характер матеріальної метаморфози. Відносини не синтезуються, а ототожнюються; замість «законів» виступають конкретні уніфіковані образи; частина функціонально тотожна цілому; весь космос побудований за однією моделлю і артикулює за допомогою опозиції священного і профанного, а також у зв'язку з орієнтацією за світлом. Міфічне відчуття єдності життя виявляється в орієнтації людини на близькі йому сфери реальності, в магічному єднанні окремих груп людей з видами тварин. Міф у Кассирера завжди вважається як становлення, дія, історія і оповідання. Минуле, як вважає Кассирер, є в міфі причиною речей, а святість буття сходиться до святості походження.

М. Еліаде і Дж. Кемпбелл є найбільш популярними авторами ХХ століття, що проводили узагальнення праць з міфології. У своїй чотиритомній монографії «Маски бога» Кемпбелл [15, с. 332] намагається дати огляд міфології всіх часів з погляду психоаналізу з опорою на спадщину Ніцше і Шопенгауера. А в монографії «Герой з тисячею облич» Кемпбелл [15, с. 412] реконструює якийсь «мономіф», універсалізовану історію героя у вигляді єдиного ланцюга подій, починаючи з відходу з дому, через придбання надприродної допомоги, оволодіння магічною силою і кінчаючи поверненням. До цієї міфічної біографії героя, бога, що так різко нагадує казку, Кемпбелл додає деякі космологічні і

метафізичні паралелі. У даних роботах Кемпбелл трактує міфологію як поетичну образність, що породжується «супернормальними» знаковими стимуляторами. Він схильний підходити до міфології біологізаторськи, убачаючи в ній пряму функцію людської нервової системи: знакові стимули вивільняють і направляють енергію.

У XX сторіччі з'явився цілий ряд робіт, що належать лінгвістам-структуралістам, прямо або побічно пов'язаних з міфологією, в яких ними розроблялися питання семантики. Перш за все це роботи В.Н. Топорова [16] і В.У. Іванова. Метою їх дослідження були спроби реконструкції балто-слов'янської і індоевропейської міфологічної семантики засобами сучасної семіотики із залученням різноманітних неіндоевропейських джерел. Ними дуже детально була вивчена міфологема «світового дерева», яку В.Н. Топоров вважає універсальним символічним комплексом, що моделює світ, його структуру і динаміку розвитку.

У питанні про міфологізми літератури В.Н. Топоров і В.В. Іванов сходяться до тієї точки зору, що деякі риси у творчості великих письменників можна було б зрозуміти як несвідоме звернення до елементарних семантичних зіставлень, добре відомих у міфології. В.В. Іванов указує на вражаючу близькість деяких гоголівських фантастичних мотивів до сучасних наукових реконструкцій слов'янської міфології. В.Н. Топоров виконав аналіз роману Достоевського «Преступление и наказание» в співвідношенні з деякими архаїчними міфологічними структурами.

Останнім часом з'явилися інші цікаві спроби у сфері вивчення міфологізму в літературі. Відомий літературознавець Ю.М. Лотман у статті «Міф – ім'я – культура» порівнює міф із «мовою власних імен». І.П. Смирнов з'ясовував казково-міфологічні витoki розвитку жанру роману в Росії. А.М. Панченко та І.П. Смирнов досліджували «метафоричні архетипи» в староруській літературі і в поезії початку XX століття. Розгляд різних літературних творів у рамках міфологічних традицій сприяє аналізу естетичного жанру письменника, поетичної мови, використовуваної їм у творах.

Підбиваючи підсумки сказаному вище, можна підкреслити, що розвиток міфотворчості пов'язаний з виходом міфу за межі своєї традиційної форми. Міфотворчість здатна каталізувати інтеграційні процеси в системі духовної культури, встановлювати нові зв'язки між різними формами свідомості, тим самим сприяючи виникненню нових формоутворень. Міфотворчість у XX столітті використовується як засіб оновлення і самої людини, і культури. Міф допомагає людині вийти за рамки особистого, встати над умовним і приватним і прийняти абсолютні й універсальні цінності. Використання міфу – це пошук нового в старому, його переосмислення. За Топоровим, процес міфологізації – це «створення найбільш семантично багатих, енергетичних і таких, що мають силу прикладу, образів дійсності». Міф існує як сакральна складова моралі і релігії, тобто як програмна інформація всієї етнокультурної традиції, і явище реміфологізації стало визнанням практичного значення міфу в сучасній культурі. Повернення міфу викликane потребою за допомогою образно-смыслового уявлення в символах узагальнити новий соціокультурний досвід, включивши його в колективну пам'ять суспільства. Сучасна міфотворчість пов'язана з новою актуалізацією самої потреби в міфі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лосев А.Ф. История античной эстетики / А.Ф. Лосев. – М. : Наука, 1964. – Т. 1 – С. 561.
2. Мюллер М. Объединенная мифология // Летописи русской литературы и древности / М. Мюллер. – М., 1963. – С. 56.
3. Баткин Л.М. Ренессансный миф о человеке / Л.М. Баткин // Вопросы литературы. – 1971. – № 9. – С. 112-133.
4. Мелетинский Е.М. Поэтика мифа / Е.М. Мелетинский. – М. : Наука, 2000 – 407 с.
5. Bergson H. Les deux sources de la morale et de la religion / Bergson H. – Paris, 1932.
6. Мифы // Литературный энциклопедический словарь / [под общ. ред. У.М. Кожевникова]. – М. : Советская энциклопедия, 1987.

7. Топоров В.Н. О мифическом пространстве / Топоров В.Н. – М. : Группа Прогресс – Культура, 1995.
8. Шеллинг Ф.И.Й. Введение в философию мифологии // Ф.И.Й. Шеллинг. Сочинения : в 2 т. / Шеллинг Ф.И.Й. – М. : Мысль, 1987. – Т. 2.
9. Мюллер М. Очерки сравнительной мифологии / Макс Мюллер. – М. : Наука, 1991.
10. Religious perspectives in college teaching: sociology and social psychology // Religious perspectives in college teaching. – New York : Ronald Press. – P. 286-337.
11. Malinovsky B. Myth in primitive psychology. – London, 1926.
12. Элиаде М. Миф о вечном возвращении // Элиаде М. Избранные произведения / Элиаде М.– М. : Ладомир, 2000. – С. 54.
13. Леви-Брюль Л. Первобытное мышление / Леви-Брюль Л. – М. : Мысль, 1930.
14. Леви-Брюль Л. Сверхъестественное в первобытном мышлении / Леви-Брюль Л. – М. : Мысль, 1937.
15. E. Cassirer. Philosophie des symbolischen Formen, Zweiter Teil / Cassirer E. – Berlin, 1925.
16. Кэмпбелл Дж. Маски бога. Созидательная мифология / Кэмпбелл Дж. – М. : Золотой Век, 1997. – Том I. Кн. 1. – 332 с.

В.А. Усачев

Обращение к тематике мифа в мировой культуре на рубеже XIX – XX веков

В статье рассматривается роль мифа в развитии мировой культуры и становлении общества, анализируются этапы осмысления мифологического материала выдающимися философами, учеными и писателями Античности и современности, указывается на возрастающий интерес к проблеме мифа в литературе, науке и искусстве XIX – XX веков.

V.A. Usachov

Address to the subject of myth in a world culture on the border of XIX – XX ages

In the article the role of myth is examined in development of world culture and becoming of society, the stages of comprehension of mythological material are analyzed by prominent philosophers, scientists and writers of antiquity and contemporaneity, is specified on growing interest to the problem of myth in literature, science and art of XIX – XX ages.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2012.